

Krtek obecný

„Neúnavný zahradník a mistr podzemních tunelů“

Zajímavosti, Pohádka, Aktivita, Karty, Obrázky

Krtek obecný

Neúnavný zahradník a mistr podzemních tunelů

Kdo to tu hrabe

Představ si, že si hraješ na louce a najednou – **hop!** Objeví se před tebou **malý kopeček hlíny!** Další a další... Co to asi je?

Pod zemí **pracuje někdo moc šikovný**. Jeho ručičky neodpočívají, stále hrabe, hloubí a tune-luje... **To je krtek!**

Pod zemí žije **tajemný tvoreček**, kterého většinou nevidíme, ale jeho práci poznáme snadno – **malé kopečky hlíny na loukách a zahradách**.

Jak vypadá krtek

- **Malý jako myška, ale silný jako zápasník!**
- **Má černý hebký kožíšek, který je jemný jako samet.**
- **Nemá skoro žádný krk! Vypadá jako malá kulička.**
- **Má veliké tlapky s dráčky, které jsou jako lopatky na hrabání.**
- **A co oči? Skoro nevidí! Ale to mu vůbec nevadí, protože má výborný čich a hmat.**

Krtek obecný

Jak žije krtek

Krtek nežije v jedné noře jako liška. **On si neustále hrabe nové cestičky!**

- **Pod zemí si staví tunely, kterými neustále cestuje.**
- **Má speciální „spací komůrku“, kde si schovává mech a trávy na spaní.**
- **Nad jeho norou se tvoří malé krtince – to jsou ty kopečky, které vidíme na zahradách.**

A víš, co je zajímavé? **Krtek vůbec nespí zimním spánkem!** V zimě si jen hrabe hlouběji, kde je tepleji, a stále hledá potravu.

Krtek obecný

Co krtek jí

Krtek není žádný vegetarián, i když si ho tak někdy představujeme. **Nejí kořínky, ale je velkým milovníkem masa!**

- Nejraději má **žížaly, larvy hmyzu, broučky a slimáky**.
- **Žížaly si dokonce schovává na horší časy!** Když jich najde hodně, zakousne je jen tak, aby se nemohly hýbat, a ukládá je do své podzemní spižírny.
- **Za jeden den sní tolik jídla, kolik sám váží!**

Krtek obecný

Krtek – nejlepší zahradník pod zemí

Proč je krtek užitečný:

Možná si někteří zahrádkáři myslí, že je krtek nepřítel, protože dělá na trávnících krtince. Ale ve skutečnosti je to obrovský pomocník!

- **Provzdušňuje půdu** – díky němu se hlína lépe dýchá, voda se dostane hlouběji a rostlinám se lépe roste.
- **Likviduje škůdce** – žere larvy brouků a škodlivý hmyz, který ničí kořínky rostlin.
- **Pomáhá kyprým půdám** – tam, kde je krtek, je země bohatá a úrodná!

Takže až někde uvidíš krtinec, zkus se zamyslet – **možná pod tebou právě pracuje malý zahradník, který se stará o zdravou půdu!**

Perličky o krtcích

- **Krtek umí plavat!** Když se dostane do vody, dokáže se v ní pohybovat skoro jako ryba.
- **Je silný jako superhrdina!** Kdyby měl stejnou sílu jako člověk, dokázal by zvednout auto
- **Žížaly umí „konzervovat“** – paralyzuje je, ale nechá je živé, aby zůstaly čerstvé.
- **Krtkův kožíšek je dokonalý** – roste všemi směry, aby se mohl v tunelu snadno otočit!

Krtek obecný

Je krtek slepý?

Krtek obecný sice má oči, ale jeho zrak je velmi slabý. Oči jsou drobné, ukryté v husté srsti, a v některých případech jsou téměř neviditelné. Pojďme si to vysvětlit podrobněji:

Jak fungují oči krtka

1. Oči jsou přizpůsobené životu pod zemí

- Krtek tráví téměř celý život v naprosté tmě, kde zrak není potřeba. Místo toho se spoléhá na hmat, čich a sluch.
- Jeho oči jsou malé, aby nebyly zranitelné při hrabání tunelů. Některé druhy krtků mají dokonce oči zcela zakryté kůží!

2. Krtek rozlišuje pouze světlo a tmu

- Jeho oči dokážou rozpoznat **světlo a tmu**, což mu pomáhá zjistit, zda se nachází v bezpečné podzemní noře, nebo jestli byl náhodou vyhrabán na povrch.
- Pokud se dostane ven, kde je světlo, dokáže si uvědomit, že není v bezpečí, a rychle se zahrabe zpět.

3. Ochrana před poškozením

- Oči jsou tak malé a chráněné, že se do nich při hrabání nedostane hlína nebo prach.
- Některé druhy krtků (například hvězdonošý krtek v Americe) mají speciální membránu, která oči ještě více chrání.

4. Důležitější jsou jiné smysly

- **Čich:** Krtek má výjimečně citlivý nos, díky němuž najde potravu (žížaly, larvy hmyzu).
- **Hmat:** Na čenichu má spoustu nervových zakončení, která mu umožňují cítit i ty nejmenší vibrace v půdě.
- **Sluch:** Sice nemá vnější uši, ale jeho vnitřní sluch je citlivý na pohyby v půdě.

Je tedy krtek slepý?

Technicky vzato **není úplně slepý, ale téměř nevidí**. Oči mu slouží jen k rozpoznání světla a tmy, ale jinak se orientuje hlavně hmatem a čichem.

Krtek obecný

Krtečkův první den pod zemí

Pod velkou starou lípou, hluboko pod zemí, žila krtčí rodinka. Maminka, tatínek a pět malých krtečků, kteří se teprve nedávno narodili. Byli ještě slepí, ale už měli hebký sametový kožíšek a každý den vesele šmátrali kolem sebe svými malými tlapkami.

Nejmenší krteček se jmenoval Matýsek. Byl nejzvědavější ze všech a pořád se ptal: „Kde to vlastně jsme? Proč je tu takové ticho? A proč je tady všude hlína?“

Tatínek krtěk se usmál a řekl:

„Matýsku, my krtci žijeme pod zemí. Tady máme bezpečí, teplo a dost jídla. Ale brzy se naučíš, jak to tady chodí!“

První lekce: Jak hrabat tunely

Matýsek se těšil, až se naučí být opravdovým krtkem.

Jednoho dne ho tatínek vzal stranou a řekl:

„Podívej, tady v naší noře je už málo místa. Je čas, aby sis vykopal svůj první tunel!“

Matýsek se nadšeně postavil na své malé tlapičky a začal hrabat.

Ale ouha! Hlína byla těžká a pevná. Hrabal, hrabal... ale tunel se nehýbal!

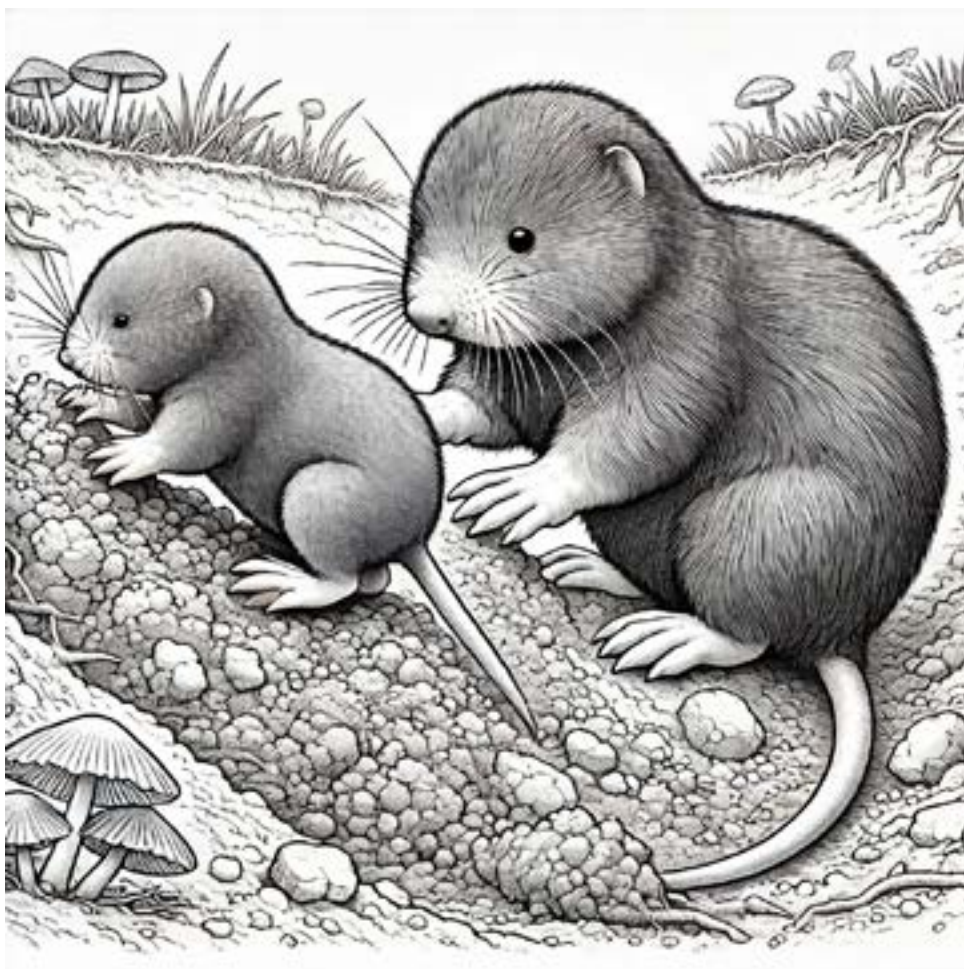
„Tati, nejde mi to!“ fňukl Matýsek.

Tatínek se zasmál:

„Hrabat se musí chytře! Koukej – musíš nejdřív tlapkami odhrnout hlínu a pak ji postrčit zadními nohama dozadu. A hlavně – musíš být trpělivý!“

Matýsek to zkusil znovu. Nejprve pomalu, pak rychleji a najednou – hop! Malý tunel byl na světě!

„Jééé! Já to dokázal!“ vykřikl Matýsek radostí.

Druhá lekce: Jak si najít jídlo

Když se Matýsek trochu unavil z hrabání, začal se rozhlížet kolem.

„Tati, ale já mám hlad!“

Tatínek se usmál. „No tak se pojd' naučit hledat žížaly!“

Matýsek překvapeně zamrkal. Jak může hledat něco, když nevidí?

Tatínek mu ale vysvětlil, že krtci mají úžasný čich a hmat v čumáčku.

„Polož čumáček na zem a pořádně nasaj vzduch,“ poradil mu.

Matýsek to zkusil. Najednou ucítil slabou vůni mokré hlíny... a pak ještě něco zvláštního!

„Tady něco je!“ pískl vzrušeně a začal hrabat. A opravdu – našel svou první žížalu!

„Skvěle!“ pochválil ho tatínek. „A teď si ji ulož do spižírny na horší časy!“

Matýsek se divil: „Ale co když uteče?“

Tatínek mrknul a řekl:

„Krtci mají tajný trik – když ji lehce kousneš na správném místě, zůstane naživu, ale nebude se hýbat. Tak si ji můžeme schovat na později!“

Matýsek to zkusil a opravdu – jeho první malá žížalí spižírna byla na světě!

Třetí lekce: Jak se neztratit

Večer už byli všichni krtečci unavení a chystali se do svého mechového pelíšku. Ale Matýsek pořád přemýšlel.

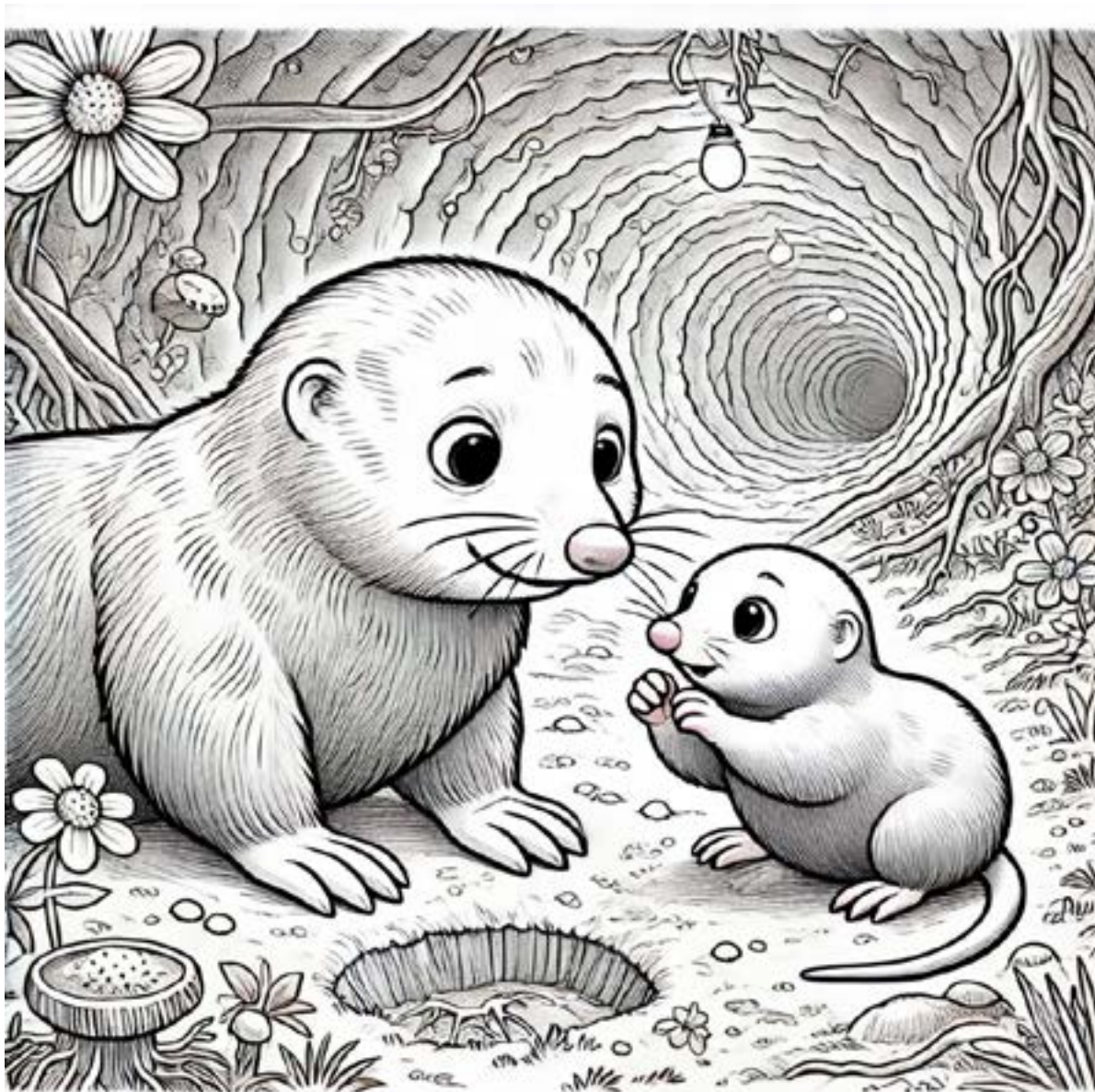
„Tati, když si kopeme tolik tunelů, jak víš, kam vede která cesta?“

Tatínek se usmál:

„Protože krtci si pamatují vůně půdy! Každé místo voní trochu jinak. A když chceš zpátky, stačí, když si vzpomeneš, jak voněl tvůj domov.“

Matýsek si kousek hlíny přiložil k čumáčku a zavřel oči. Měla zvláštní teplou vůni.

„Tak tohle je vůně domova!“ usmál se.

Krtčí oslavy!

Další den se celá rodina sešla u velkého krtince.

Maminka pohladila Matýska po kožíšku a řekla:

„Tak co, Matýsku, jaký byl tvůj první den jako opravdový krtěk?“

Matýsek se šťastně protáhl a řekl:

„Byl skvělý! Vyhrabal jsem svůj první tunel, našel svou první žízalu a naučil se, jak najít cestu domů.“

„Tak to je důvod k oslavě!“ zasmál se tatínek. A celá krtčí rodinka si vesele štěbetala v podzemí, zatímco venku se pomalu stmívalo.

Poučení z pohádky

- Každý se musí učit – i malý krtček se musí naučit hrabat, hledat potravu a najít cestu domů.
- Ne všechno jde hned – ale s trpělivostí se dá zvládnout všechno.
- Příroda je plná tajemství – i pod zemí se skrývá spousta života!

Aktivity pro děti

Tyto aktivity pomohou dětem lépe porozumět životu krtek, jeho dovednostem a významu v přírodě. Zaměřují se na pohyb, zrakovou ostrost, soustředění i kreativitu.

1. Povídání a otázky k pohádce

Po přečtení pohádky *Krtečkův první den pod zemí* si s dětmi povídejte o jejím příběhu. Pokládejte otázky, které je povzbudí k přemýšlení a pomohou jim lépe pochopit svět krtek.

Otázky k diskuzi:

- Jak se krtek pohybuje pod zemí?
- Proč má tak velké tlapky a malé oči?
- Co krtek jí a jak si ukládá potravu?
- Jak pomáhá zahradám a přírodě?
- Jak si krtek pamatuje cestu zpět do svého tunelu?

Děti mohou odpovídat nejen slovy, ale také kresbou nebo pohybem – mohou například ukázat, jak by se krtek pohyboval pod zemí nebo jak hrabe své tunely.

2. Hra „Krtčí tunel“ (Pohybová aktivita)

Děti si vyzkouší, jaké to je být krtkem a hrabat si svůj tunel v podzemí.

Jak na to:

- 1. Příprava:** V místnosti nebo venku vymezte prostor jako „podzemní svět“. Můžete použít židle, deky nebo obruče jako překážky, které budou představovat kořeny stromů a kameny.
- 2. Cíl hry:** Děti se budou plazit podél trasy a hledat „žížaly“ (provázky nebo kousky látky rozmístěné po prostoru).
- 3. Ztížení:**
  - Jeden z dětí nebo dospělý může představovat „krtčího nepřítele“ (například lišku), který se občas přiblíží a děti musí rychle zmizet do bezpečí.
  - Děti mohou hrabat rukama nebo nohama (například se plazit po zemi jako krtek).
- 4. Vyhodnocení:** Vyhrává ten, kdo najde nejvíce „potravy“ a úspěšně se vrátí do svého tunelu.

3. Výtvarná dílna: Kreslíme a modelujeme krtka

Děti si mohou vytvořit vlastní krtka různými technikami.

Nápady na tvoření:

- **Otiskování prstů:** Děti otiskují prsty namočené do černé nebo hnědé barvy na papír a vytvářejí krtčí kožíšek.
- **Koláž z papíru:** Vystřihování krtka z barevných papírů a skládání jeho podzemního světa.
- **Akvarelové malování:** Jemné vodové barvy pro zobrazení krtka hrabajícího tunely v půdě.
- **Modelování:** Vytvoření krtka z modelíny nebo hlíny a jeho podzemních tunelů.

4. Experiment: Jak krtek cítí svět?

Děti si mohou vyzkoušet, jaké to je pohybovat se a hledat potravu jako krtek.

Co budete potřebovat:

- **Krabičku nebo látkový pytlík** (pro nápodobu podzemní tmy).
- **Různé předměty** (kuličky, látkové kousky, houbičky, žaludy apod.).
- **Šátky na zavázání očí** pro simulační aktivitu.

Jak na to:

1. Zavážete dětem oči, aby nemohly vidět – stejně jako krtek, který se spoléhá na svůj čich a hmat.
2. Děti v krabičce nahmatají různé předměty a hádají, co to je.
3. Můžete se ptát:
  - „Jaké je to na dotek?“
  - „Je to něco, co by krtek mohl jíst?“
4. Nakonec se děti mohou pokusit projít krátkou trasu se zavázanýma očima, aby zjistily, jak krtek vnímá svět jen pomocí hmatu.

5. Krtčí detektivka – hledání stop v přírodě

Děti se vydají ven a budou hledat známky přítomnosti krtků.

Co hledat:

- **Krtince (kopečky hlíny) na loukách nebo v zahradách**
- **Stopy v zemině** (mohou to být vyhrabané cestičky nebo narušená tráva)
- **Žížaly a další tvorové v půdě**, které krtek loví
- **Otisky zvířecích tlapek na vlhké zemi**

Děti si mohou vést malý „detektivní deník“, kam si zapíší nebo nakreslí své objevy.

6. Krtčí relaxace

Po aktivním programu si děti mohou lehnout na podložku, zavřít oči a poslouchat relaxační příběh.

Představ si:

„Jsi malý krték schoulený v teplé, měkké noře pod zemí. Cítíš, jak tě obklopuje příjemná hlína, je tam klid a bezpečí. Pomalu se probouzíš, protahuješ své malé tlapky a začínáš hrabat. Hlína je měkká, hladce klouže mezi tvými prsty. Pomalu se pohybuješ tunelem, vnímáš vůni země a slyšíš tlumené zvuky nad sebou ...“

Po relaxaci mohou děti sdílet, co si představovaly a jak se cítily.

Závěr

Tyto aktivity dětem pomohou poznat svět krtka, jeho schopnosti i význam pro přírodu. Děti se při nich naučí nejen zajímavosti o krtcích, ale zároveň rozvíjejí motoriku, pohybové dovednosti, tvořivost a schopnost pozorovat přírodu.

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný je malý hmyzožravec, který tráví většinu svého života pod zemí. I když ho málokdy zahlédneme, jeho přítomnost prozradí charakteristické krtince na loukách, zahradách i v lesích. Díky svým lopatkovitým tlapkám a silnému tělu je neuvěřitelně efektivní „bagrista“, který dokáže vyhrabat až několik metrů tunelů denně.

Popis a vzhled

- Má válcovité tělo pokryté sametově černou srstí, která roste všemi směry, což mu umožňuje pohyb vpřed i vzad.
- Oči jsou velmi malé a téměř zakryté srstí – krtek vidí jen světlo a tmu.
- Má silné přední tlapy s mohutnými drápy přizpůsobenými k hrabání.
- Protáhlý růžový čenich je citlivý na vibrace a pomáhá mu v orientaci.

Jak krtek žije

- **Podzemní labyrinty** – Krtek si buduje složitý systém tunelů s „obytnými místnostmi“, spižírnami a chodbami na lov potravy.
- **Denní aktivita** – Je aktivní po celý rok a pravidelně střídá období čilosti s krátkým spánkem.
- **Zimní přežití** – V zimě se přesouvá hlouběji pod zem, kde je půda teplejší, a stále hledá potravu.

Jak se krtek rozmnožuje

- Páření probíhá na jaře, kdy se samci vydávají hledat samičky.
- Samice po březosti trvající asi 40 dní rodí 3–7 mláďat.
- Mláďata se rodí slepá a neosrstěná, první srst jim naroste po dvou týdnech.
- Po pěti týdnech opouštějí matku a vydávají se hledat vlastní území.

Čím se krtek živí

Je masožravec, nejraději má:

- Žížaly
- Larvy hmyzu
- Brouky a slimák

Má velmi rychlý metabolismus a potřebuje neustále jíst – **denně spořádá tolik potravy, kolik sám váží!**

Má schopnost „konzervovat“ žížaly – ochromí je kousnutím, aby zůstaly čerstvé, a ukládá si je do spižírny.

Proč je krtek užitečný

- **Provzdušňuje půdu** – jeho tunely pomáhají zadržovat vodu a zlepšují kvalitu půdy.
- **Likviduje škůdce** – žere larvy hmyzu, které ničí rostliny.
- **Pomáhá ekosystému** – jeho podzemní aktivity udržují rovnováhu v přírodě.

Nepřátelé krtka

- **Dravci** – káně, lišky a sovy dokážou krtka ulovit při náhodném výletu nad zem.
- **Kočky** – pokud se dostane ven, kočka ho může ulovit.
- **Člověk** – někteří zahrádkáři ho považují za škůdce kvůli krtincům na trávníku.

Perličky o krtcích

- Krtek je **neuvěřitelně silný** – ve srovnání s člověkem by dokázal uzvednout auto!
- **Dokáže plavat!** Při povodních si krtek poradí a přeplave zatopené oblasti.
- **Má extrémně rychlý metabolismus** – pokud několik hodin nejí, může zemřít hladu.
- **Je citlivý na vibrace** – jeho čenich dokáže zachytit pohyb žížaly v půdě na dálku.

Krtek obecný je fascinující tvor, jehož podzemní životní styl z něj dělá mistra v hrabání a důležitou součást přírodního ekosystému. Přestože jeho krtince mohou být pro zahrádkáky nepříjemné, jeho role v udržování zdravé půdy je nenahraditelná.

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný
(*Talpa europaea*)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Krtek obecný

(Talpa europaea)

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

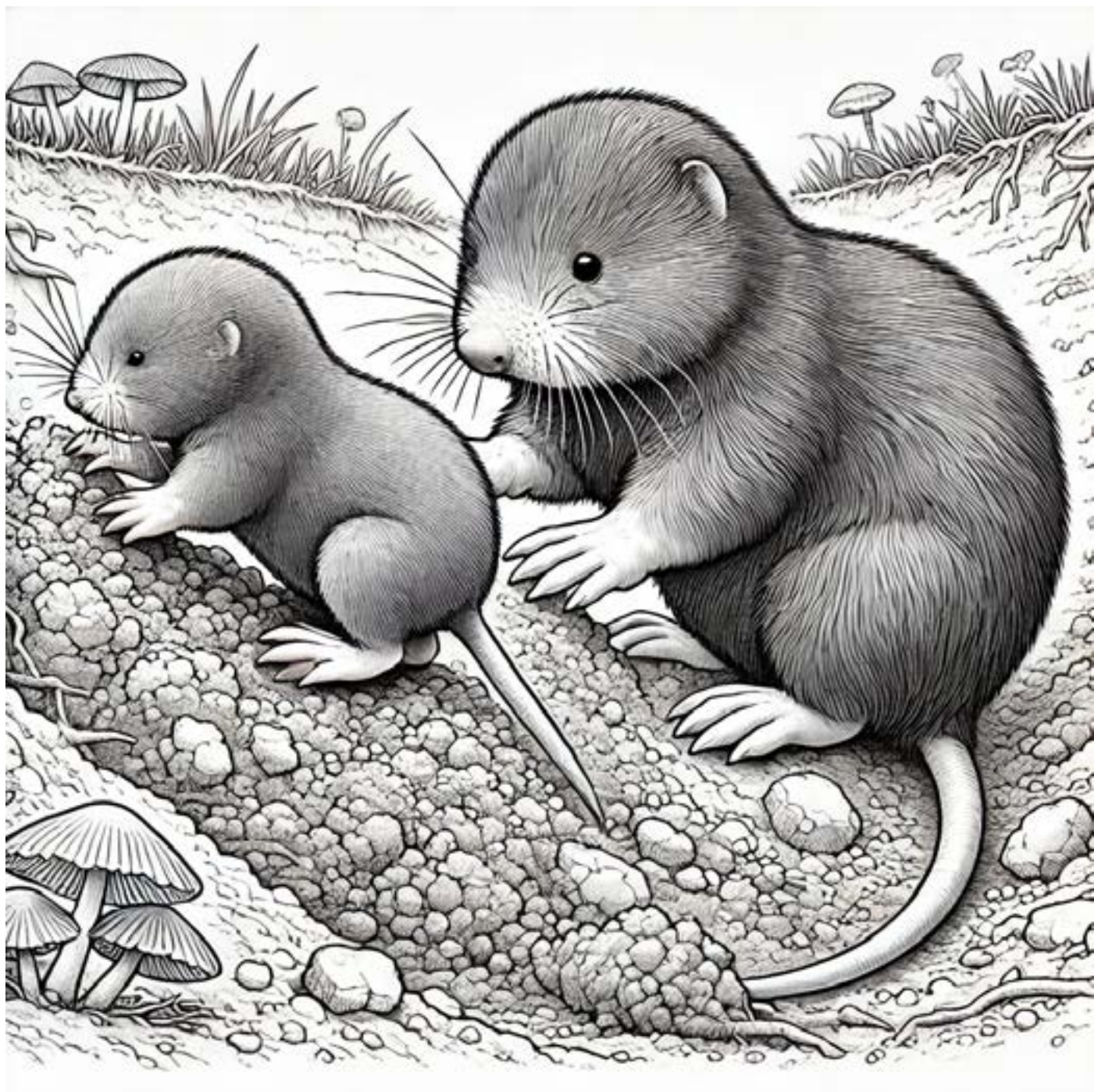
Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si a malujeme

Povídáme si

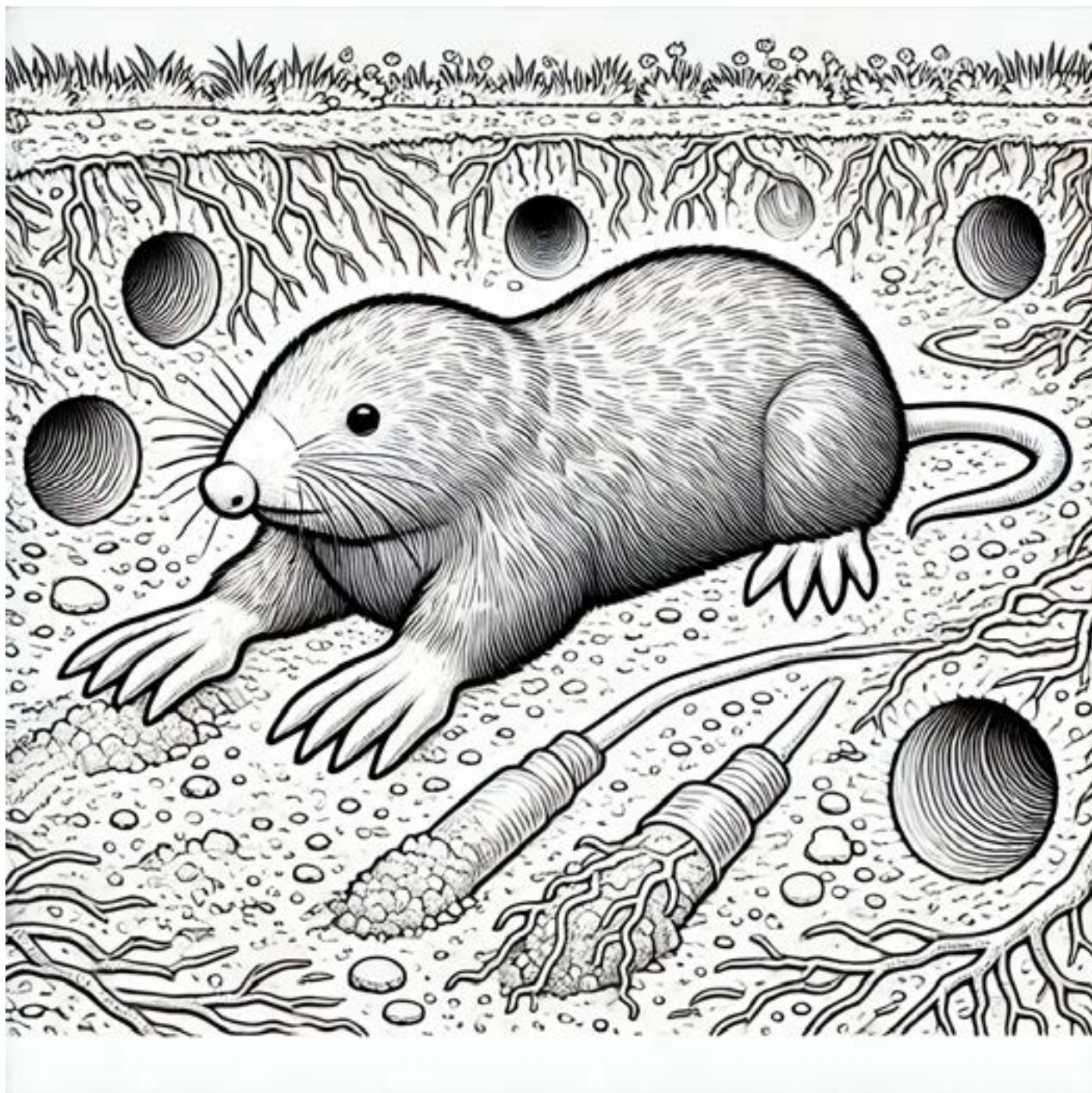

Povídáme si

Vyprávěcí obrázky

Povídáme si

Povídáme si

Vyprávěcí obrázky

Povídáme si

Povídáme si

Povídáme si

Povídáme si

Vyprávěcí obrázky

Povídáme si

Povídáme si

Vyprávěcí obrázky

A to je vše

Milé děti, milí rodiče, milí učitelé a všichni přátelé přírody,

děkujeme, že jste se s námi vydali na dobrodružnou cestu do podzemního světa krtka obecného. Doufáme, že jste si užili nejen příběh o malém Matýskovi, ale také omalovánky, hry, zajímavosti a aktivity, které vám pomohly lépe poznat tohoto úžasného malého tvora.

Krtek nás učí vytrvalosti, trpělivosti a odvaze. Ukazuje nám, že i když nevidíme všechno kolem sebe, můžeme se řídit svými smysly a důvěřovat vlastní cestě. Připomíná nám, že každá práce, kterou děláme s láskou a úsilím, má svůj smysl a že i ty nejmenší bytosti mají v přírodě důležité místo.

Ať vám Matýskův příběh připomíná, že objevování nových věcí a učení se novým dovednostem je nádherná cesta plná radosti a překvapení.

Těšíme se na další společná dobrodružství s přírodou!

S láskou a úsměvem

Vaše LUDIVERA

Autor: Ludivera – Inspirace pro dětské příběhy a tvoření

„Materiály Ludivera jsou vytvořeny s láskou k dětem, s cílem podpořit jejich kreativitu a radost z poznávání.“

O Ludiveře:

„Ludivera se zaměřuje na tvorbu vzdělávacích a kreativních materiálů pro děti, které obohacují jejich svět prostřednictvím příběhů, her a tvoření. Naším cílem je spojovat zábavu s učním a podporovat hodnoty, jako jsou laskavost, empatie a fantazie.“

www.ludivera.com

Ludivera